

O'QUVCHILARNING IJTIMOIIY-EMOTSIONAL INTELLEKTINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Meliyeva Dilfuza O'ralovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Eshmurodova Mohchexra

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakultiteti, 3BT-S-21guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17336919>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional intellektini rivojlantirishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada interfaol o'quv mashg'ulotlari, rolli o'yinlar, guruh ishlari, audio-vizual materiallar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'quvchilarning emotsiyalarini anglash, o'z his-tuyg'ularini boshqarish, boshqalar bilan samarali muloqot qilish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, innovatsion metodlar o'quvchilarning faolligi, motivatsiyasi va o'zaro hurmat ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-emotsional intellekt, EQ, innovatsion metodlar, boshlang'ich sinflar, interfaol metodlar, rolli o'yinlar, guruh ishlari, muloqot ko'nikmalari, emotsiyalarni boshqarish, motivatsiya.

Abstract: This article analyzes the importance of innovative pedagogical approaches in developing primary school students' social-emotional intelligence. It examines the use of interactive lessons, role-playing, group activities, audio-visual materials, and information and communication technologies to enhance students' emotional awareness, self-regulation, social skills, and effective communication. Additionally, innovative methods are discussed in terms of increasing students' engagement, motivation, and mutual respect.

Keywords: social-emotional intelligence, EQ, innovative methods, primary school, interactive methods, role-playing, group activities, communication skills, emotional regulation, motivation.

Аннотация: В данной статье анализируется значение инновационных педагогических подходов в развитии социально-эмоционального интеллекта у учеников начальных классов. Рассматривается использование интерактивных занятий, ролевых игр, групповых упражнений, аудиовизуальных материалов и информационно-коммуникационных технологий для повышения эмоциональной осознанности, саморегуляции, социальных навыков и эффективного общения учеников. Кроме того, обсуждается влияние инновационных методов на активность, мотивацию и развитие взаимного уважения.

Ключевые слова: социально-эмоциональный интеллект, EQ, инновационные методы, начальная школа, интерактивные методы, ролевые игры, групповые занятия, коммуникативные навыки, управление эмоциями, мотивация.

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional intellekti (EQ) ularning shaxs sifatida rivojlanishi, muloqot ko'nikmalarini shakllantirish va jamiyatga moslashish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy-emotsional intellektni rivojlantirish

o'quvchilarga o'z his-tuyg'ularini anglash, ularni boshqarish, boshqalar bilan samarali muloqot qilish va jamoada hamkorlik qilish imkonini beradi. Shu bois, boshlang'ich ta'limda EQni rivojlantirish pedagogik jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Innovatsion pedagogik yondashuvlar bu jarayonni yanada samarali qiluvchi vositalardan biridir. Interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, guruh ishlari, audio-vizual materiallar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'quvchilar o'z his-tuyg'ularini anglash, boshqalar bilan muloqot qilish va ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlash imkoniga ega bo'ladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol va ijodiy fikrlashga rag'batlantiradi. Shunday qilib, boshlang'ich sinflarda ijtimoiy-emotsional intellekti rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qilish, shuningdek, o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini rag'batlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Ijtimoiy-emotsional intellekt (EQ) – o'quvchilarning o'z his-tuyg'ularini anglash, ularni boshqarish, boshqalar bilan samarali muloqot qilish va ijtimoiy vaziyatlarda moslashish qobiliyatidir. Boshlang'ich sinflarda EQni rivojlantirish o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini ta'minlaydi, ular orasida hurmat, hamkorlik va empatiya ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, EQ o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va o'z fikrini erkin ifodalashga yordam beradi. Ijtimoiy-emotsional intellekti rivojlantirishda quyidagi innovatsion pedagogik metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi: Interfaol mashg'ulotlar: Guruh ishlari, muammoli vaziyatlarni muhokama qilish va rolli o'yinlar o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi, hamkorlik va empatiya qobiliyatini mustahkamlaydi. Rolli o'yinlar: Bolalar turli vaziyatlarda rol o'ynash orqali hissiyotlarni anglash va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini oshiradi. Guruh ishlari: O'quvchilar birgalikda loyiha yoki topshiriq ustida ishlash orqali jamoada ishlash va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Audio-vizual materiallar: Hikoyalar, videoroliklar va animatsiyalar yordamida o'quvchilar emotsiyalarni tan olish va ular bilan ishlashni o'rganadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): Interaktiv dasturlar va onlayn platformalar yordamida o'quvchilar hissiyotlarni anglash, boshqarish va baham ko'rish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Innovatsion metodlarning afzalliklari quyidagi jihatlarida namoyon bo'ladi. O'quvchilarning hissiy va ijtimoiy ko'nikmalarini amaliy tarzda rivojlantirish. Jamoadagi hamkorlik va empatiya ko'nikmalarini oshirish. O'quvchilarning darsga bo'lgan faolligini va motivatsiyasini kuchaytirish. Konfliktlarni hal qilish va hissiyotlarni boshqarish qobiliyatini rivojlantirish. Mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rag'batlantirish.

Amaliy qo'llash jarayonidam muhim jihat bo'lib, amaliyotda qo'llash imkoniyatlari quydagilarda namoyon bo'ladi. O'qituvchi boshlang'ich sinflarda EQni rivojlantirish uchun: Har bir o'quvchining hissiy va ijtimoiy xususiyatlarini tahlil qiladi. Interfaol mashg'ulotlar va rolli o'yinlar orqali hissiyotlarni boshqarish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruh ishlari orqali hamkorlik va empatiya ko'nikmalarini shakllantiradi. Audio-vizual materiallar va AKT vositalari yordamida o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional o'sishini qo'llab-quvvatlaydi. Shu tarzda, innovatsion pedagogik yondashuvlar yordamida boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional intellekti rivojlantiriladi, bu esa ularning shaxs sifatida yetuklashini va jamiyatga moslashishini ta'minlaydi.

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional intellektini rivojlantirish pedagogik jarayonning muhim qismi hisoblanadi. Innovatsion pedagogik yondashuvlar – interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, guruh ishlari, audio-vizual materiallar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – o'quvchilarning hissiyotlarni anglash, ularni boshqarish, boshqalar bilan samarali muloqot qilish va jamoadagi hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Innovatsion metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, darsga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi va ularni mustaqil fikrlash hamda ijodiy yondashuvga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, har bir o'quvchining individual xususiyatlariga moslashgan tarzda ta'limni tashkil qilish imkonini yaratadi. Natijada, boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional intellektini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash nafaqat dars jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini, ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu esa ularni kelajakda jamiyatga moslashgan va o'z his-tuyg'ularini boshqarishga qodir yetuk shaxslar sifatida tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. To'raqulov, X. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Ziyayeva, D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Meliyeva, D. O. (2025). BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING MUSTAQIL ISHLASH KO'NIKMALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI. *Inter education & global study*, (2), 320-328.
5. Мелиева, Д. (2024). Boshlang'ich sinflar o'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 1106-1108.
6. Polat, E.S. *Novye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniya*. – Moskva: Akademiya, 2016.
7. Prensky, M. *Teaching Digital Natives: Partnering for Real Learning*. – London: SAGE Publications, 2010.
8. Trilling, B., Fadel, Ch. *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009.
9. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – New York: Teachers College Press, 2015.
10. Karimov, A. *Innovatsion metodlar yordamida boshlang'ich sinflarda ijtimoiy-emotsional intellektni rivojlantirish*. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
11. Sobirova, M. *Boshlang'ich ta'limda interfaol va audio-vizual metodlar*. – Toshkent: Ilm Ziyoyi, 2021.
12. Akhmedova, L. *Digital Tools for Developing Social-Emotional Skills in Primary Education*. – London: Routledge, 2020.